

ПРОГРАМ ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА

за период 2020 – 2022. године

1. УВОДНА РЕЧ ГРАДОНАЧЕЛНИКА

Током периода трајања претходног Програма (2017-2019), у Чачку су се догодиле бројне промене – просторне, економске, инфраструктурне.

Током поменутог периода су значајно унапређени односи између локалне самоуправе и привредника Чачка; у Градском већу града Чачка постоји члан Већа ресорно задужен за област привреде, активно ради Савет за привреду, затим Одбор за стратешка питања, инфраструктурно је опремљена Привредна зона у Прељини и у град су дошле две важне инвестиције из Републике Немачке – Vorwerk и Wieland Electric. Погон компаније Vorwerk је изграђен на локацији некадашњег Хиподрома, односно у новој тзв. Производно-пословној зони у Прељини. Простире се на преко 43 хиљаде метара квадратних изграђеног простора. Wieland Electric послује у оквиру локације ЦЕР, до коначног решења свог пословног простора. Ова два субјекта тренутно запошљавају 255 радника.

Град Чачак је успешно реализовао претходни трогодишњи Програм локалног економског развоја, а средства су додељена бројним локалним пословним субјектима: Stax technologies, Uniplast doo Čačak, Doo Principal duo Čačak, Aluprodukt doo Čačak, Silver doo Čačak, Tetragon doo Čačak, Flexo stil doo Čačak, KMN Čačak, INTERFOOD 60 doo и други, у укупном износу од око 30.000.000 динара. Локална самоуправа је пружила потребну подршку пословним субјектима Чачка за добијање средстава Републике Србије прослеђујући информације о доступним програмима Развојне агенције Србије уз подршку Регионалне агенције за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа, Фонда за развој Републике Србије, а посебно у сарадњи са Националном службом за запошљавање кроз мере дефинисане Локалним акционим планом за запошљавање чиме су обезбеђена нова запошљавања наших суграђана уз креирање повољнијег привредног амбијента. Град Чачак је активно подржавао учешћа предузећа из Чачка на међународним сајмовима, изложбама и форумима.

Активно смо радили на побољшању инфраструктуре, што је важан сегмент у привлачењу инвестиција и стварању укупног пословног амбијента. У претходном периоду је Чачак повезан модерним аутопутем са Београдом и севером државе и започети су радови на аутопутевима ка Пожеги и Појатама. У саобраћајном смислу је Чачак, тј. Прељина, трећи по значају саобраћајни чвор у Србији, после Београда и Ниша. Са Аеродрома Морава су кренули први комерцијални летови ка Бечу и Солуну, што је тренутно заустављено пандемијом вируса Covid19, али очекујемо убрзану нормализацију стања и увођење нових летова, што је од значаја за унапређење целокупне пословне климе у овом делу Србије. Модернизоване су бројне градске и приградске саобраћајнице.

Посебно истичемо све што смо у претходних неколико година учинили на томе да изградимо иновациону инфраструктуру у Чачку и да наш Научно технолошки парк Чачак постане важан део иновационе инфраструктуре у Републици Србији. НТП Чачак је у сарадњи Града и Републике добио модеран регионални Стартап центар у згради Дома културе. Стартап центар је за свега неколико месеци рада постао препознатљива тачка окупљања младих и место генерисања модерних пословних идеја, посебно у делу ИКТ технологија. Крајем 2019. године извршена је куповина халских и других објеката на локацији ЦЕР и тренутно су у току радови и опремање овог изузетног простора површине 5.773 метра квадратних за потребе пословања НТП Чачак.

Све набројано сведочи да се у Граду Чачку радило са пуно преданости и да смо окренути економском развоју града на системски и свеобухватан начин, тако да све буде на корист нашој локалној заједници и грађанима Чачка. Наглашавамо такође, да је Програм локалног економског развоја из 2016. год. и за период

2017-2019., препознат и широм Србије од других градова и општина као добар модел, а као први такав усвојен програмски документ.

Грађани Чачка су увек били познати као виспрени и сналажљиви и по свом предузетничком духу и способности да створе нове вредности, чак и у тешким временима и неповољним условима. Руководство Града Чачка, пратећи трендове економске политике Републике Србије и уопште шире економске токове, предлаже Програм локалног економског развоја за 2020., 2021. и 2022. годину као свеобухватан сет мера подршке постојећим, али и новим пословним субјектима на територији Чачка.

Сигурни смо да ће имплементација Програма локалног економског развоја, уз бројне друге мере и јавне инвестиције које ћемо предузети у наредном периоду битно утицати и побољшати укупну економску ситуацију у Чачку и да ће и даље Чачак бити позициониран као један од најснажнијих и најстабилнијих привредних центара у Србији.

Као град где постоје високо-школске и научно-истраживачке установе, тежићемо на активнијем повезивању науке и привреде и на развоју економије засноване на знању и иновацијама, што је такође нашло место у Програму локалног економског развоја за период 2020.-2022. године. Шире посматрано у овом Програму видимо један од локалних "алата" како би обезбедио да Чачак буде град где је добро радити, школовати се и живети. И на крају Програм видимо као део ширег привредног контекста који тежимо да изградимо и створимо у Чачку.

2. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА ОСВРТОМ НА УОЧЕНЕ ПРОБЛЕМЕ

Чачак, по свом географском положају, али и развијеној мрежи друмских саобраћајница, је значајан саобраћајни чвор у Републици Србији. Комплетирањем предвиђених аутопутева Београд – Јужни Јадран (коридор 11) и Појате – Прељина (популарно назван Моравски коридор, као веза коридора 10 и 11), као и могући продужетак ка Сарајеву и стављање у функцију цивилног и карго саобраћаја аеродрома Морава у Лађевцима, положај Чачка ће још више добити на значају и моћи ће да се потпуније валоризује за пословне активности. Из свега описаног се посебно истиче положај насеља Прељина и оправданост лоцирања Производно-пословне зоне, баш у Прељини, као садашњој и посебно будућој битној државној раскрсници аутопутева.

У Чачку, по подацима РЗС из 2018. године живи 110.279 становника на простору од 636км², што је 1,58% од укупног броја становника Републике Србије и 55,08% становништва територије Моравичког округа. Густина насељености овог подручја је далеко изнад републичког просека и просека Моравичког округа. У Чачку, на 1км², живи просечно 173 становника.

Табела 1. Основно поређење града и окружења (површина и становништво), 2018. год.

	Површина (км ²)	Број становника*
Град Чачак	636	110.279
Моравичка област	3.016	200.205
Република Србија	88.499	6.982.604

*процена РЗС средином 2018. године

Табела бр. 2. Општи подаци о Чачку и Моравичком округу

	Град Чачак	Моравички округ
Површина у км ²	636	3016
Број насеља	58	192
Број градских насеља	1	4
Број осталих насеља	57	188
Број катастарских општина	57	193
Просечна величина катастарске општине у км ²	11,16	15,63

Град Чачак, као јединица локалне самоуправе функционише кроз рад осам градских управа:

- Градска управа за урбанизам,
- Градска управа за финансије,
- Градска управа за опште и заједничке послове,
- Градска управа за стручне послове Скупштине, градоначелника и Градског већа,
- Градска управа за инспекцијски надзор,
- Градска управа за друштвене делатности,
- Градска управа за локални економски развој,
- Градска управа за локалну пореску администрацију.

Локални економски развој је процес у коме јавни и приватни сектор заједнички препознају проблеме у привредном – локалном и ширем друштвеном окружењу и спроводе политику и програме који доприносе отклањању уочених проблема. Сврха ових активности је конкурентнија и отпорнија локална заједница и стварање бољих услова за економски раст, отварање нових радних места и унапређење животног стандарда грађана.

Градска управа за локални економски развој града Чачка (у сарадњи са другим организационим јединицама) обавља послове локалног економског развоја и пружа подршку улагањима на територији Чачка. Шире посматрано, Градска управа за локални економски развој обавља стручне послове везане за унапређење локалног економског развоја, подршку улагањима, активности у вези са инструментима локалне развојне политике, привлачење улагања и подршку постојећим улагањима, подршку процесу реализације улагања, припрему и спровођење Програма локалног економског развоја града и других планских и програмских докумената и аката, унапређење стандарда повољног пословног окружења, руковођење процесима стратешког планирања развоја Града, подршку партнерстава кроз институционалну сарадњу на свим нивоима, идентификацију извора финансирања, имплементацију пројеката и развојних програма, ради активно на развоју пољопривреде и субвенционисању пољопривредне производње, спроводи категоризацију туристичких објеката, дефинише политику цена јавних предузећа, даје сагласност на програме рада и финансијске планове јавних предузећа и др. Градска управа за локални економски развој у свакој календарској години реализује више развојних пројеката.

На пољу стратешког планирања, град Чачак има усвојену Стратегију одрживог развоја из 2012. године, која је препознала кључне стратешке развојне приоритете града: развој инфраструктуре, економски развој, развој људских ресурса и развој социјалне политике. У оквиру развојног циља економски развој се посебно издвајају подциљеви везани за развој привредних зона, ревитализацију урушених привредних система, запошљавање незапослених лица и унапређење укупне пословне климе у Чачку, што јасно показује да је локална заједница препознала значај наведених тема и на адекватан начин их обрадила у главном стратешком документу.

Град Чачак је са другим градовима и општинама из Рашког и Моравичког округа, оснивач Регионалне агенције за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа. Град Чачак је активан у Националној алијанси за локални економски развој (НАЛЕД) и Сталној конференцији градова и општина (СКГО). Град Чачак је члан међународне асоцијације градова Energy Cities, од 2005. године и по свим параметрима смо најактивнији члан ове организације из Србије.

Чачак је град са дугогодишњом и препознатљивом традицијом у индустријској производњи. Као што је већ поменуто, чачанску привреду карактерише широк спектар делатности. Према подацима Агенције за привредне регистре из 2019. године, у Чачку послује 1.716 привредних друштава, од чега је 98,63% микро и малих предузећа, 1,14% средњих предузећа и 0,23% великих предузећа. Чачани поседују и препознатљив предузетнички дух, по коме су познати још из времена СФРЈ. У складу са тим, према подацима Агенције за привредне регистре, у периоду 1. 1.-31.12.2019. године, број активних предузетничких радњи у Чачку је био 5.213.

Индустрија заузима значајно место у укупној чачанској привреди. Заступљене су бројне индустријске гране или су некада биле заступљене: металопрерада и прерада неметала, прехранбена индустрија, прерада целулозе, текстилна индустрија, хемијска индустрија, индустрија коже и обуће, итд.

На подручју града Чачка најзначајнији привредни капацитет је наменска индустрија Компанија "Слобода", како по броју запослених радника, тако и по извозним резултатима и потенцијалима. Компанија "Слобода" из године у годину, бележи експанзију пословања и раст извоза. Ова компанија је део система наменске индустрије Републике Србије и препознатљива је и ван граница наше државе. Део истог система наменске је такође Техничко-ремонтни завод у Чачку, који запошљава велики број Чачана.

Прерада метала и машинска индустрија у Чачку има традицију још од периода између два светска рата, и та традиција није прекинута, ни у садашњем времену. Неки од данас значајних привредних субјеката у овој грани су: Унипромет, Прогрес, Atenic Commerce, Elit Inox, итд.

Као посебно важне видимо инвестиције немачких компанија Vorwerk и Wieland Electric, јер је то сигурна реиндустријализација Чачка и доприноси средњерочно значајном запошљавању наших суграђана. Са друге стране, реално је очекивање да ће рад ових компанија када достигну пуне капацитете бити добар подстицај и за локална предузећа која могу постати добављачи у тим системима, затим да ће допринети повећању извоза и бољим спољнотрговинским билансима Чачка, као и да ће бенефите имати и сектор услуга. Успешност поменутих инвестиција и већ доказано повољно пословно окружење ће бити добра основа и за потенцијалне нове инвестиције.

Реално је очекивање, да ће остваривањем зарада запослених у поменутих компанијама у наредним годинама, порастити значајно укупна куповна моћ, као и потрошња на територији града Чачка. Ефекте од зарада новозапослених ће осетити и локални привредници и предузетници у Чачку и то у различитим делатностима – угоститељство, трговина, саобраћај, културна делатност, спорт и рекреација, итд. Извозна оријентација инвеститора ће повољно деловати на спољнотрговински биланс Чачка, али и Републике Србије, повећањем извоза пре свега. Компанији Vorwerk & Sohn Group су клијенти најпознатији аутомобилски брендови – Audi, BMW, Daimler, VW, Porsche, Mini и многи други, и производња из Чачка се пласира поменутих брендovima, што Чачак позиционира на мапи аутомобилске индустрије у Европи. Период имплементације инвестиционог пројекта компаније Vorwerk у Чачку је 2019 – 2024. година и у том периоду је предвиђено запошљавање 1000 запослених на неодређено време.

У области хемије и неметала, по свом квалитету су препознатљиви следећи производи: разне врсте лепкова, боја и заштитних средстава за метал и дрво, кућна хемија, цеви за широку потрошњу и разни други производи. Значајни привредни субјекти: Akvaran, Tetragon DOO, Rasom, итд.

Индустрија текстила, коже и обуће је такође заступљена у привреди Чачка. Најчешће су то послови вршења услуга, али је све већи број предузећа која поред вршења услуга и извозе своје производе, где се издвајају: конфекција за младе, женска конфекција, заштитна опрема, вез и остала фина израда. Поједини производи се препознају у Србији по свом модерном дизајну и квалитету израде. Издвајају се се предузећа: Weltex, Tiffany production, PS fashion, итд.

Дрвна индустрија се издваја по броју малих и средњих предузећа и по традицији која постоји у Чачку и широј околини, када је ова грана у питању. Дрвна индустрија у Чачку је условљена углавном набавком сировина које долазе са територије других средина, пошто је на територији Чачка низак степен покривености шумом (око 24%) и низак квалитет дрвета.

До недавно, грађевинарство Чачка су карактерисали велики индустријски системи, као што су биле фабрике "Ратко Митровић" и "Хидроградња". Међутим, сада постоји развијен већи број малих и средњих предузећа, које се баве како нискоградњом, тако и високоградњом. Од 2016. године је у Чачку приметан сталан и изражен раст броја градилишта на територији града, тако да је крајем 2019. године било преко 600 активних градилишта.

Прерада пољопривредних производа и прехранбена индустрија се издвајају по броју регистрованих привредних субјеката за ову врсту делатности. Посебно је значајна грана такође, са аспекта повезаности са пољопривредом која је стратешка грана и развојни потенцијал Чачка. Ова индустријска грана, има дугу традицију, јер су деценијама у Чачку развијани: различити производи од кромпира, шумских плодова, слада, из области житомлинске и пекарске индустрије, прављена су различита јака алкохолна пића, пиво и сокови, итд. Последњих година је уложен велики напор у оживљавању старих друштвених предузећа и оживљавање лошим приватизацијама уништене производње, и остварени су одређени резултати у том сегменту. Чачанска Чипсара (сада Chips Way) поново ради и прерађује значајне количине кромпира, који је за велики број газдинстава у Чачку најважнија пољопривредна култура. Такође, постоје различите активности на оживљавању чачанске кланичне индустрије и прераде меса, која има стогодишњу традицију. Вреди напоменути, да у Чачку постоји већи број мањих приватних пекара, кланица и привредних организација које се баве откупом и складиштењем пољопривредних производа. Значајни привредни субјекти: Понс, Interfood, итд.

Основна карактеристика привреде Чачка је развијено приватно предузетништво (99,7% свих предузећа у граду чини сектор микро, малих и средњих предузећа). Чачанску привреду карактерише заступљеност свих привредних делатности. Оно што обележава пословање ових предузећа и предузетника су висока флексибилност, иновативност и отвореност за сарадњу.

У Чачку тренутно послују четири удружења привредника, а то су: „Градац 97“, Опште удружење предузетника, „Унија Чачак 2000“, и „Форум привредника“ Чачка, а осим тога постоје и удружења власника занатских радњи, као и Удружење пословних жена „Надежда Петровић“. Од 2011. године у Чачку, као подстицај развоју привреде функционише и „Научно технолошки парк“ д.о.о. Чачак.

Повезивање и координацију између чачанских привредника и локалне власти врши Савет за привреду града Чачка који своје предлоге, иницијативе и мишљења доставља Градоначелнику. Градоначелник разматра предлоге и доставља на извршење надлежним градским управама, јавним установама и јавним предузећима.

Посебно значајан пројекат смо реализовали кроз државни програм – Програм подршке отварању регионалних иновационих Стартап центара, који је реализован преко Кабинета Министра за иновације и технолошки развој. Укупна вредност пројекта је била преко 46.000.000,00 РСД. Стартап центар је основан и функционише у згради Дома културе у Чачку (у просторијама некадашње Градске библиотеке), један је од првих таквих основаних иновационих субјеката у Србији. Основна сврха је даљи развој пословне и иновационе инфраструктуре. Пројекат је реализован у 2019. год.

Стартап центар је у претходној години реализовао бројне активности и догађаје и у оквиру њега тренутно послују први чачански стартапови.

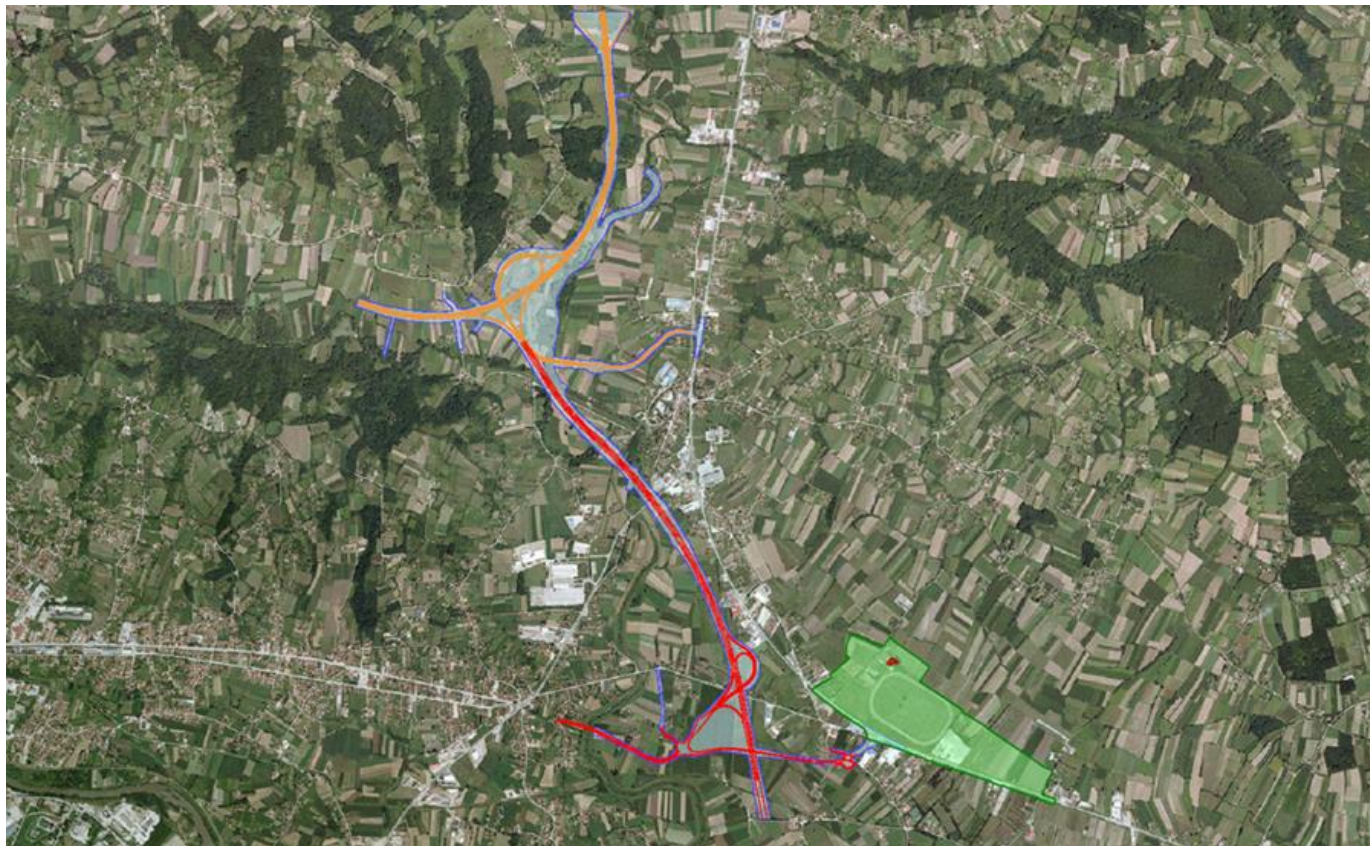
Тренутно је у фази реализације пројекат опремања будућег објекта Научно технолошког парка Чачак, на некадашњој локацији ЦЕР, на преко 5.500м² халског и пословног простора. Град Чачак и целокупна локална заједница су препознали значај иновација и дигитализације и развоја ИКТ сектора, за остваривање економског развоја града. Умрежавање рада академских установа са привредом и локалном самоуправом, доприноси стварању снажне основе и нових капацитета са развојним предзнаком.

2.1. Пословно-производна зона у Прељини

Током 2016. године се започело са првим радњама на формирању тзв. Пословно-производне зоне у Прељини, а на локацији некадашњег „Хиподрома“.

Изменом и допуном дела Плана генералне регулације за насељено место Прељина који је усвојен на седници Скупштине града Чачка приступило се ради обезбеђивања локације пословно – производних функција, што је од виталног значаја и један од најважнијих приоритета за привредни развој града Чачка. Укупна површина обухвата поменутог Плана је 50,7 хектара. Цела зона намењена је за пословно –

производне функције и у оквиру зоне су обезбеђене све врсте потребних прикључака оптималних капацитета, имајући у виду чињеницу да је урбанистичким плановима предвиђено да буде у потпуности инфраструктурно опремљена што подразумева прикључење на електро – енергетску мрежу, прикључење на систем водовода и канализације, прикључење на гас, прикључење на телекомуникациону мрежу, приступ парцели је обезбеђен са јавне саобраћајнице, а обезбеђено је и одлагање комуналног отпада.

Илустрација 1. Планирана саобраћајна инфраструктура у односу на Пословно-производну зону Прељина.

3. ТРЕНДОВИ И КРЕТАЊА У ПРИВРЕДИ ЧАЧКА

Статистички подаци Регионалне привредне коморе Краљево – организациона јединица Чачак, који показују поједина кретања и трендове у привреди Чачка:

- Укупан извоз са територије Чачка у 2019. години је био око 198.000.000 EUR. Дакле дефицит у спољнотрговинској размени је у 2019. години био око 170.000.000 EUR, проценат покривености увоза извозом је 53,8%.
- Из Чачка се највише извози у ЕУ, највише у Немачку (24%), затим у Босну и Херцеговину (11%), Црну Гору (10%), Хрватску (5%), Белгију (5%), Италију (4%), Македонију (3%). У Чачак се највише увози из ЕУ, највише из Чешке (30%), Италије (23%), Немачке (10%), Кине (5%), Турске (4%), Босне и Херцеговине (3%).
- У привреди Моравичког и Рашког округа индустријска производња у 2019. години забележила је раст од 2,7%, у односу на упоредни период претходне године. Повећану производњу у периоду јануар-децембар 2019. год., у односу на исти период претходне године забележили су сектори прерађивачке индустрије за 3%, рударства 2,1%, док је сектор снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизација забележио пад за 12,3 %.

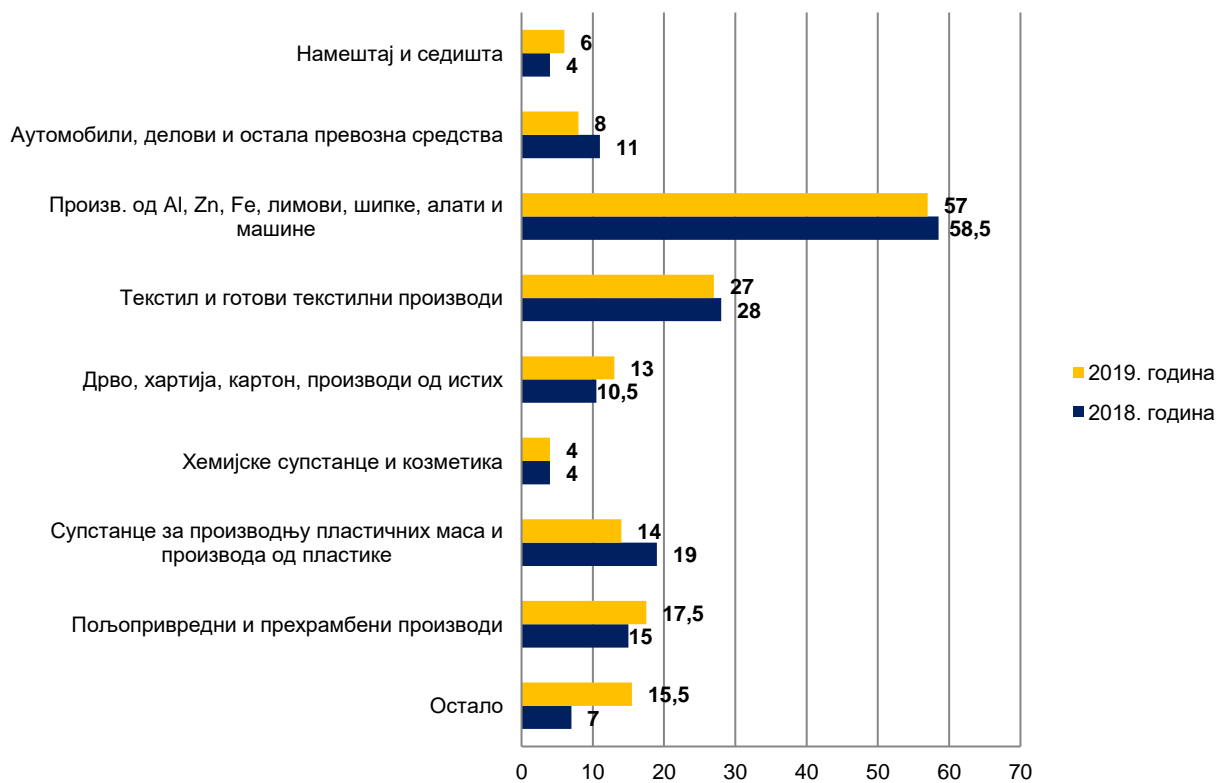
3.1. Структура извоза и увоза

У наставку дајемо табеларни и графички приказ структуре извоза и увоза на територији града Чачка, као битан показатељ стања локалне економије.

Табела 3. Структура извоза према врсти производа у милионима ЕУР, Чачак.

Назив производа	2018. година милиони ЕУР	2019. година милиони ЕУР
Војна роба	5	18
Пољопривредни и прехранбени производи	15	17,5
Супстанце за производњу пластичних маса и производа од пластике	19	14
Хемијске супстанце и козметика	4	4
Дрво, хартија, картон, производи од истих	10,5	13
Текстил и готови текстилни производи	28	27
Производи од Al, Zn, Fe, лимови, шипке, алати и машине	58,5	57
Аутомобили, делови и остала превозна средства	11	8
Намештај и седишта	4	6
Остало	7	15,5

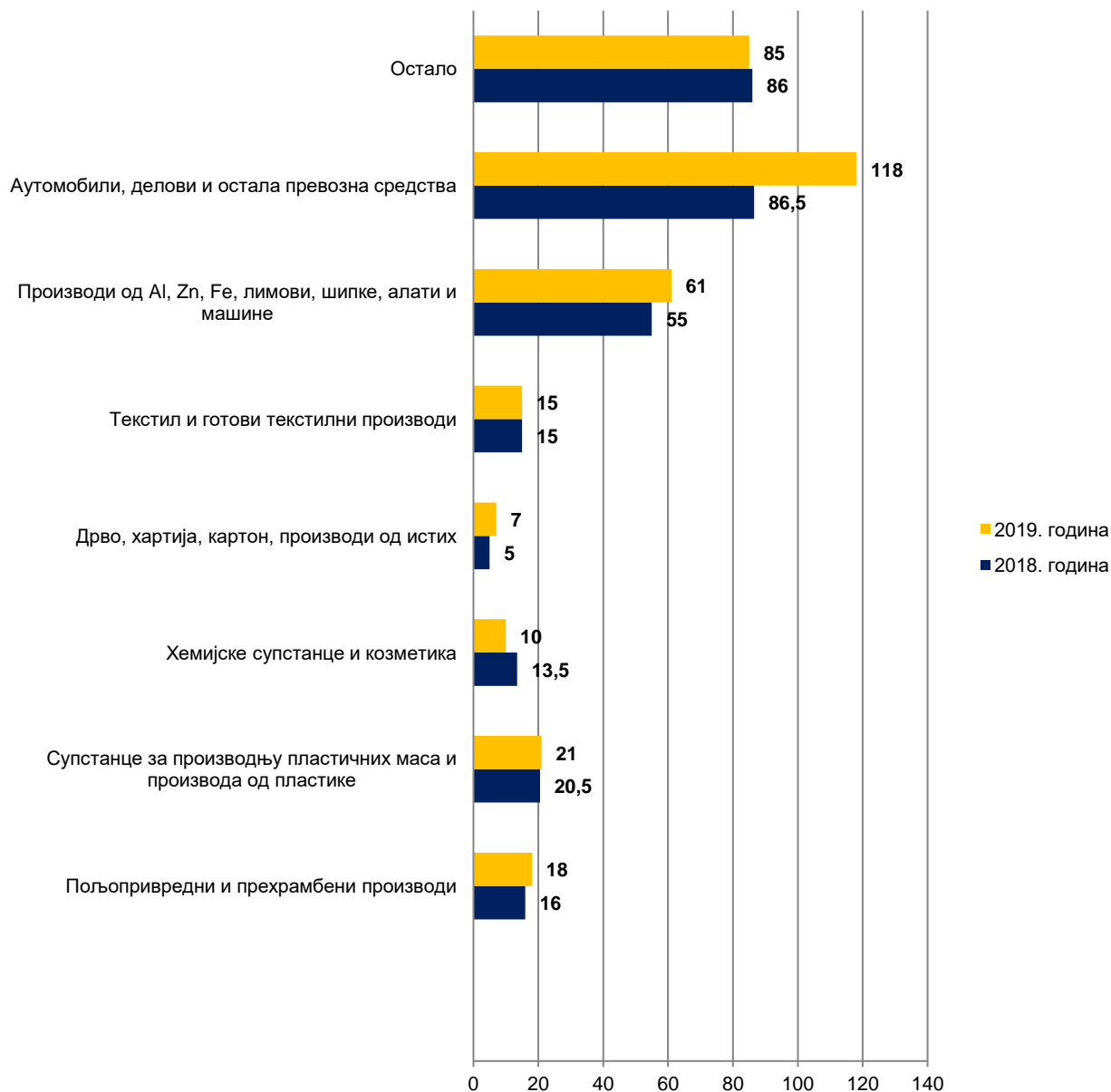
Структура извоза према врсти производа у милионима ЕУР, Чачак

Табела 4. Структура увоза према врсти производа, Чачак

Назив производа	2018. година милиони ЕУР	2019. година милиони ЕУР
Пољопривредни и прехранбени производи	16	18
Супстанце за производњу пластичних маса и производа од пластике	20,5	21
Хемијске супстанце и козметика	13,5	10
Дрво, хартија, картон, производи од истих	5	7
Текстил и готови текстилни производи	15	15
Производи од Al, Zn, Fe, лимови, шипке, алати и машине	55	61
Аутомобили, делови и остала превозна средства	86,5	118
Остало	86	85

Структура увоза према врсти производа у милионима ЕУР, Чачак

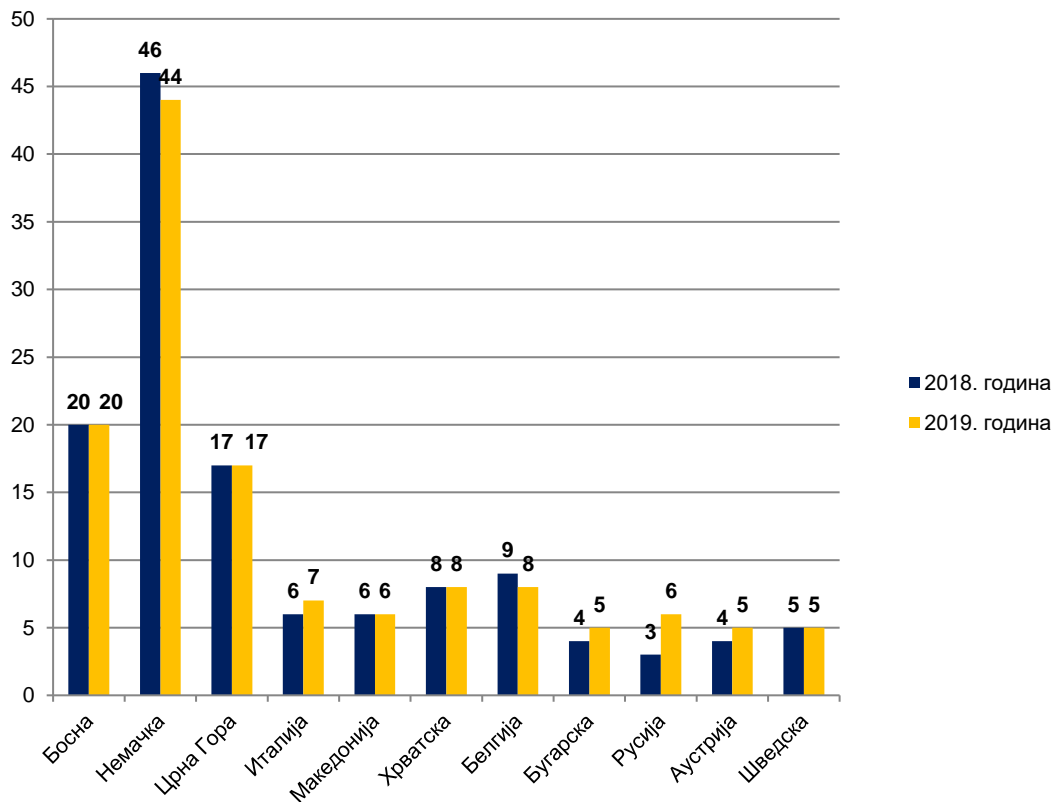

Табела 5. Структура извоза према дестинацији, Чачак.

Дестинација	2018. година милиони ЕУР	2019. година милиони ЕУР
Босна	20	20
Немачка	46	44
Црна Гора	17	17
Италија	6	7
Македонија	6	6
Хрватска	8	8
Белгија	9	8
Бугарска	4	5
Русија	3	6
Аустрија	4	5
Шведска	5	5

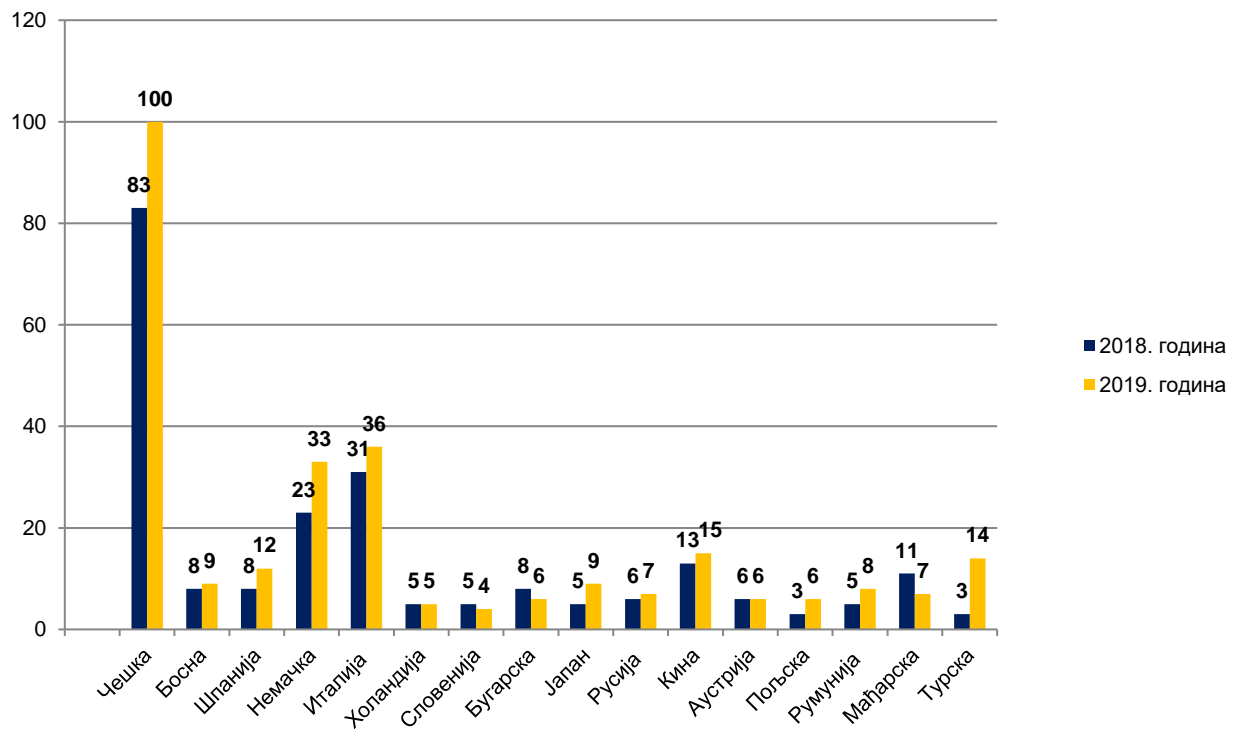
Структура извоза према дестинацији у милионима ЕУР, Чачак

Табела 6. Структура увоза према дестинацији, Чачак.

Дестинација	2018. година милиони ЕУР	2019. година милиони ЕУР
Чешка	83	100
Босна	8	9
Шпанија	8	12
Немачка	23	33
Италија	31	36
Холандија	5	5
Словенија	5	4
Бугарска	8	6
Јапан	5	9
Русија	6	7
Кина	13	15
Аустрија	6	6
Пољска	3	6
Румунија	5	8
Мађарска	11	7
Турска	3	14

Структура увоза према дестинацији у милионима ЕУР, Чачак

3.2. Табеларни и графички приказ других значајних економских показатеља у Чачку:

Табела 7. Број привредних друштава

Чачак	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Активних	1.749	1.794	1.858	1.871	1.724
Новооснованих	84	97	108	49	52
Брисаних/Угашених	25	32	32	20	16

Табела 8. Број предузетника

Чачак	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Активних	4.233	4.469	4.738	4.914	5.057
Новооснованих	610	558	650	636	319
Брисаних/Угашених	622	325	381	461	176

Табела 9. Број предузећа по величини, 2018. година

Предузећа	%
Велика	0,23
Средња	1,14
Микро и мала	98,63
УКУПНО	100

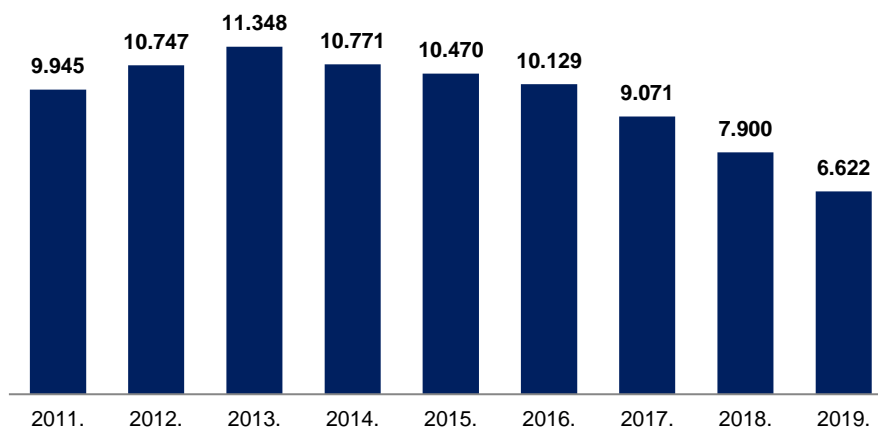
Табела 10. Кретање запослености

година	укупно
2008.	23.869
2011.	26.092
2012.	27.226
2013.	28.637
2014.	27.832
2015.	31.572
2016.	32.550
2017.	33.855
2018.	35.141
2019.	35.461

Табела 11. Број и полна структура незапослених, преглед по годинама.

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Незапослени укупно	9.945	10.747	11.348	10.771	10.470	10.129	9.071	7.900	6.622
Незапослени жене	5.614	5.987	6.333	6.061	5.839	5.690	5.154	4.579	3.932
Незапослени мушкарци	4.331	4.760	5.015	4.710	4.631	4.439	3.917	3.321	2.690

Кретање незапослености по годинама

Табела 12. Упоредни преглед просечних зарада по запосленом по годинама.

	2010. (€)*	2011. (€)*	2012. (€)*	2013. (€)*	2014 (€)*	2015 (€)*	2016 (€)*	2017. (€)*	2018. (€)*
Просечна бруто зарада у Чачку	375	435	431	455	443	429	425	458	506
Просечна бруто зарада у Моравичкој области	369	429	426	457	436	431	438	473	512
Просечна бруто зарада у Србији	418	504	505	530	508	464	514	544	580
Просечна нето зарада у Чачку	268	315	313	331	321	313	311	334	366
Просечна нето зарада у Моравичкој области	265	310	308	331	315	313	318	343	371
Просечна нето зарада у Србији	300	363	364	383	368	365	373	395	420

* средњи курс НБС 31.12.2010. - 1€ = 105,4982 рсд

* средњи курс НБС 31.12.2011. - 1€ = 104,6409 рсд

* средњи курс НБС 31.12.2012. - 1€ = 113,7183 рсд

* средњи курс НБС 31.12.2013. - 1€ = 114,6421 рсд

* средњи курс НБС 31.12.2014. - 1€ = 120,9583 рсд

* средњи курс НБС 31.12.2015. - 1€ = 121,6261 рсд

* средњи курс НБС 31.12.2016. - 1€ = 123,4723 рсд

* средњи курс НБС за 2017. – 1€ = 121,3367 рсд

*средњи курс НБС 2018. Године – 1€=118,2716 рсд

На основу овде приказаних статистичких показатеља, уочавамо потребу за поновним усвајањем Програма (трећег по реду), који ће имати важну улогу у даљем унапређењу пословне климе на територији града Чачка и који ће каснијим разрадама и побољшањима након уочених проблема у имплементацији дугорочно допринети свеобухватном привредном и сваком другом развоју Чачка. Приметно је да већ постоји приметан тренд побољшања пословне климе у Чачку и раст стандарда грађана, и Програм може и треба да буде један од корака у дефинитивном трасирању пута ка перманентном расту производних делатности у Чачку.

Значајно је нагласити да Чачак води рачуна о потребама становништва које се бави пољопривредом. Сваке године у Буџету града Чачка одређују се значајна бесповратна подстицајна средства за пољопривредну производњу регистрованим пољопривредним произвођачима.

Табела 13. Текуће дотације и субвенције – преглед по годинама

	2014. год. РСД	2015. год. РСД	2016. год. РСД	2017. год. РСД	2018. год. РСД
Текуће дотације Националној служби за запошљавање за програм запошљавања у граду Чачку	30.000.000	29.900.000	44.000.000	37.834.495	40.983.344
Субвенције приватним предузећима (бесповратна подстицајна средства за пољопривредну производњу регистрованим пољопривредним произвођачима)	23.407.065	23.480.850	28.621.388	40.999.635	40.983.000
Субвенције приватним предузећима (субвенције за подршку привреди)	-	-	7.076.060	13.876.658	10.000.000
Укупно:	53.407.065	53.380.850	79.697.448	92.710.788	91.966.344

4. ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Општи циљ програма: Допринос економском развоју Чачка и стварању повољнијег пословног окружења.

Специфични циљеви програма:

- Подстицај стварању нових предузећа, нових радних места и нових производа на територији града Чачка, унапређењем локалног финансијског и административног оквира за доделу субвенција.
- Позиционирање града Чачка као снажног привредног центра у Југоисточној Европи и пожељне средине за инвестирање, пословање и живот.
- Подстицај увођењу нових технологија и иновација у производне процесе у функцији стварања нових вредности и повећања извоза са територије Чачка.

Циљеви су формулисани на такав начин да буду јасни и проверљиви, односно да их је могуће квантификовати кроз мерљиве индикаторе, као што су: број нових запослених, број нових предузећа, број нових производа и сл. Наведеним се постиже пуна контрола трошења средстава уз увек доступан преглед ефеката програмског трошења средстава.

5. ЦИЉНЕ ГРУПЕ ПРОГРАМА

Кључне циљне групе и корисници програмских мера су:

- Домаћи инвеститори,
- Страни инвеститори,
- Мала и средња предузећа,
- Предузетници,
- Микро предузећа,
- Стартапови.

Циљне групе су све оне које могу користити субвенције у складу са Програмом. Домаћи инвеститори су тако дефинисани у најширем смислу овог појма – дакле сви инвеститори из Србије, уколико отварају предузеће (уколико региструју седиште) на територији града Чачка. Посебно нам је жеља и тежња да се овим Програмом подстакну инвестиције локалних чачанских предузећа у нове производе и нове делатности.

Такође Програм посебно узима у обзир било какво укључивање чачанске привреде, било као добављача или подизвођача у некој фази производног процеса – што ће бити обрађено кроз елаборат оправданости, који ће оцењивати компетентна Комисија за доделу средстава, чији је делокруг рада описан у наставку текста.

Мали привредни субјект јесте привредни субјект који има мање од 50 запослених и годишњи промет или укупан годишњи биланс стања који не прелази 10 милиона евра, у складу са прописом којим се уређује државна помоћ;

Средњи привредни субјект јесте привредни субјект који има од 50 до 250 запослених и годишњи промет који не прелази 50 милиона евра или укупни годишњи биланс стања који не прелази 43 милиона евра у складу са прописом којим се уређује државна помоћ;

Велики привредни субјект јесте привредни субјект који има преко 250 запослених и годишњи промет преко 50 милиона евра или укупан годишњи биланс стања преко 43 милиона евра у складу са прописом којим се уређује државна помоћ.

Микро предузеће јесте привредни субјект који има мање од 10 запослених и/или пословни годишњи приход мањи од 700.000 евра, и/или просечну вредност пословне имовине (израчунато као аритметичка средина вредности на почетку и на крају пословне године) до 350.000 евра, а у складу са прописом који регулише ову област;

Стартап је технолошка иновативна компанија која има потенцијал брзог раста, а усмерена је на проналажење пословних модела који могу бити понављани на различитим територијама или тржиштима, регистрована у складу са Законом о привредним друштвима.

6. ПЛАНИРАНЕ ПРОГРАМСКЕ МЕРЕ

Програмске мере смо концепцијски поделили на три кључна типа подршке привредним активностима на територији града Чачка – Подстицање запошљавања, Привлачење инвеститора и Подстицање конкурентности.

Разрадом горе поменутих типова подршке дошли смо до следећих дванаест позитивних програмских мера којима изражавамо тежњу локалне самоуправе, да се иницирају, подстакну или стимулишу привредне активности:

1. Подстицање запошљавања – реализује се у сарадњи са Националном службом за запошљавање:

1.1. Субвенције за јавне радове;

1.2. Субвенције за стручну праксу;

1.3. Субвенције послодавцима за запошљавање на новоотвореним радним местима у сарадњи са Националном службом за запошљавање се у свему спроводе у складу са усвојеним Локалним акционим планом запошљавања;

1.4. Субвенције за samozapoшљавање у сарадњи са Националном службом за запошљавање се у свему спроводе у складу са усвојеним Локалним акционим планом запошљавања.

2. Привлачење инвеститора – реализује се:

2.1. Обезбеђивањем земљишта које је инфраструктурно опремљено и пословног простора који је у јавној својини града,

2.2. Обезбеђивањем закупа на одређено време и опремањем пословног простора за различите намене,

2.3. Обезбеђивањем средстава за набавку опреме (машине, алати, остала опрема) неопходне за проширење капацитета или започињање производње.

3. Подстицање конкурентности кроз подршку:

3.1. Производних иновација које имају могућност директне примене и дефинисане користи у ланцу вредности производа,

3.2. Развоја кооператива, кластера и других облика удруживања са циљем заједничког наступа на трећим тржиштима или код доминантног купца,

3.3. Добијања међународних сертификата са циљем омогућавања изласка домаћих компанија на инострана тржишта,

3.4. Обезбеђивање средстава за проширење или изградњу нових производних капацитета,

3.5. Помоћ микро предузећима и стартаповима, који нису у тешкоћама и регистровани су на територији града Чачка, у циљу јачања конкурентности њихових производа и стварања боље позиције на тржишту.

Све субвенције изузев субвенција које се додељују кроз сарадњу локалне самоуправе и Националне службе за запошљавање, се додељују по унапред утврђеним критеријумима, на основу унапред извршене анализе (по систему трошкова и користи) за локалну самоуправу, а по принципу "Док се не утроше средства" и/или до датума који је назначен у јавном позиву. Анализу спроводи локална самоуправа, у случају комплекснијег захтева, анализу ће вршити консултантска кућа или институција која има адекватне међународне референце у овој области. Комисија за доделу средстава на основу претходно сачињене анализе доноси препоруку коју прослеђује Градском већу града Чачка на одлучивање о додели субвенције.

Пословни субјект мора имати регистровано седиште на територији града Чачка.

Заинтересовани пословни субјект граду Чачку уз претходно одређену конкурсну документацију, обавезно доставља бизнис план у коме се морају јасно видети: број нових радних места, просечни лични доходак, вредност укупне инвестиције, фазе реализације бизнис плана и оквирна вредност извозних активности уколико постоје, као и други елементи неопходни за сагледавање исплативости инвестиције и резултата субвенције.

Пословни субјект који конкурише за доделу субвенција из неке од горе предложених мера, може у једној календарској години конкурисати за доделу субвенција из само једне од предложених мера. Дакле, исти пословни субјект не може бити два пута субвенционисан у току једне календарске године.

Средства за реализацију програма локалног економског развоја (у даљем тексту: средства) обезбеђују се у буџету града Чачка.

Средства се могу користити за финансирање инвестиционих пројеката и пројеката којима се подстиче конкурентност у производном сектору и сектору услуга које могу бити предмет међународне трговине у складу са законом и другим позитивним прописима.

Право на учествовање у поступку доделе средстава имају инвеститори – домаћи и страни, микро, мала и средња предузећа и предузетници који имају инвестиционе пројекте и пројекте којима се подстиче конкурентност у секторима за које се у складу са Програмом локалног економског развоја обезбеђују средства. Поменути инвестициони пројекти морају бити започети или реализовани у календарској години у којој се објављује јавни позив за доделу подстицајних средстава на начин и под условима предвиђеним Програмом и Одлуком о условима и начину реализације Програма.

Од права на доделу средстава изузимају се субјекти који средства не могу добити из буџета Републике у складу са законом и другим прописима, и то привредним субјектима који обављају делатности у секторима: челика, синтетичких влакана и угља, као и привредним субјектима у тешкоћама.

Висина средстава која могу бити додељена за реализацију мера – Привлачење инвеститора одређује се у складу са оправданим трошковима улагања и директним и индиректним ефектима улагања и у односу на висину предвиђене инвестиције.

За реализацију мера – Подстицање конкурентности средства се могу доделити једном привредном субјекту у висини до 23.000.000,00 РСД у току три узастопне фискалне године.

Средства се могу одобрити путем следећих инструмената:

- а) различитих субвенција,
- б) инфраструктурним опремањем земљишта са умањењем или без накнаде,
- в) кроз одрицање осталих изворних прихода јединице локалне самоуправе.

Град Чачак у складу са расположивим средствима у буџету за сваку годину одређује инструмент доделе средстава.

6.1. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ ЗАПОШЉАВАЊА

Субвенције за јавне радове;

Субвенције за стручну праксу;

Субвенције послодавцима за запошљавање на новоотвореним радним местима у сарадњи са Националном службом за запошљавање се у свему спроводе у складу са усвојеним Локалним акционим планом запошљавања;

Субвенције за самозапошљавање у сарадњи са Националном службом за запошљавање се у свему спроводе у складу са усвојеним Локалним акционим планом запошљавања.

6.2. МЕРЕ ЗА ПРИВЛАЧЕЊЕ ИНВЕСТИТОРА

Средства се могу доделити за:

- 1) Пројекте у производном сектору, код којих оправдани трошкови улагања износе најмање у динарској противвредности 50.000,00 ЕУР по средњем курсу Народне банке Републике Србије на дан подношења пријаве и којима се обезбеђује отварање најмање 20 нових радних места. За ову врсту пројеката је могућа висина додељених средстава до 50% вредности оправданих трошкова улагања.
- 2) Пројекте у производном сектору код којих су оправдани трошкови улагања најмање у динарској противвредности 100.000,00 ЕУР по средњем курсу Народне банке Републике Србије на дан подношења пријаве и којима се обезбеђује отварање најмање 40 нових радних места. За ову врсту пројеката је могућа висина додељених средстава до 50% вредности оправданих трошкова улагања.
- 3) Пројекте у производном сектору код којих су оправдани трошкови улагања најмање у динарској противвредности 500.000,00 ЕУР по средњем курсу Народне банке Републике Србије на дан подношења пријаве и којима се обезбеђује отварање најмање 70 нових радних места. За ову врсту пројеката је могућа висина додељених средстава до 50% вредности оправданих трошкова улагања.
- 4) Пројекте у сектору услуга чија је минимална вредност у динарској противвредности 25.000 евра по средњем курсу Народне банке Републике Србије на дан подношења пријаве и којим се обезбеђује отварање најмање 10 нових радних места. За ову врсту пројеката је могућа висина додељених средстава до 40% вредности оправданих трошкова улагања.

Укупан износ средстава која се могу доделити у складу са Програмом локалног економског развоја и Одлуком о условима и начину реализације Програма локалног економског развоја, одређује се у апсолутном износу, уз обезбеђивање поштовања максималног дозвољеног интензитета у складу са постојећим прописима који уређују доделу државне помоћи.

Корисник средстава дужан је да обезбеди учешће од најмање 25% оправданих трошкова улагања из сопствених средстава или из других извора који не садрже државну помоћ.

Средства могу бити додељена под следећим условима:

- 1) да инвестиција и новоотворена радна места повезана са предметном инвестицијом морају опстати у истом подручју најмање пет година (у случају малих и средњих привредних субјеката три године) након завршетка пројекта,
- 2) да се достигнути број запослених код корисника средстава након реализације инвестиционог пројекта не смањује у периоду од пет година ако се ради о великом привредном субјекту и три године ако се ради о малим и средњим привредним субјектима,
- 3) да улагање мора да резултира нето повећањем броја запослених у привредном субјекту у поређењу са просечним бројем запослених у протеклих 12 месеци, а у случају да се неко радно место затвори у том периоду, мора се одузети од броја новоотворених радних места, а за релевантан податак се узима податак са www.croso.gov.rs, односно из централног регистара обавезног социјалног осигурања.
- 4) да радно место буде непосредно повезано са почетном инвестицијом, а отворено је у року од три године од завршетка инвестиције.

Корисник средстава, након постизања пуне запослености, према претходно утврђеном броју новозапослених, у складу са уговором о додели средстава (у даљем тексту: Уговор), дужан је да сваком запосленом редовно исплаћује зараду у складу са прописима којима се уређују радни односи, у износу који је најмање за 20% већи од минималне зараде у Републици Србији прописане за месец за који се исплаћује зарада, за све уговорено време у складу са овом одлуком.

Мере:

Мера 2.1. Обезбеђивање земљишта које је инфраструктурно опремљено и пословног простора који је у јавној својини града,

Мера 2.2. Обезбеђивање закупа на одређено време и опремањем пословног простора за различите намене,

Мера 2.3. Обезбеђивање средстава за набавку опреме (машине, алати, остала опрема) неопходне за проширење капацитета или започињање производње.

Појашњење:

Град Чачак може доделити на коришћење заинтересованом правном лицу простор неопходан за проширење или започињање пословног процеса.

Додељени простор за проширење или започињање пословног процеса, што може бити халски простор у својини града Чачка или халски простор који би град Чачак закупио или сносио део трошкова закупа за потребе потенцијалног инвеститора или земљиште у својини града Чачка или земљиште које би град Чачак закупио сносио део трошкова закупа за потребе потенцијалног инвеститора. Такође, субвенција може бити новчана и додељује се правном лицу за текућу годину, са јасном наменом да се закупи простор за производну или другу делатност. Пословни субјект који је корисник новчаних средстава за успостављање пословања, може конкурисати за доделу истих средстава и у наредним годинама, а у складу са будућим програмима инвестиционих подстицаја у привреди развоја града Чачка и са поднетом конкурсном документацијом.

Град Чачак може доделити субвенцију пословном субјекту у виду суфинансирања набавке опреме неопходне за проширење или започињање производног процеса пословног субјекта. Процес производње привредног субјекта који је конкурисао мора бити у пословним просторијама које су у власништву или закупу, што се доказује уговором о закупу који не може бити краћи од периода субвенције. Уз осталу претходно дефинисану конкурсну документацију пословни субјект посебно кроз бизнис план који се односи на коришћење опреме коју намерава да набави мора навести податке да ли набавка опреме утиче на запошљавање нових радника, да ли утиче на повећање извоза и податке о пореклу опреме.

За реализацију Мера за привлачење инвеститора средства се могу одобрити за следеће оправдане трошкове улагања у:

- 1) почетна инвестициона улагања (материјална имовина),
- 2) нова радна места повезана са почетним улагањем.

Оправдани трошкови у малим и средњим привредним субјектима су и трошкови припреме студија и консултантских услуга који су повезани са почетним улагањем ако висина државне помоћи износи до 50% стварно насталих трошкова.

У случају куповине привредног субјекта, који је затворен или би био затворен уколико не би био купљен, оправдани трошкови су трошкови куповине имовине тог привредног субјекта од трећег лица по тржишним условима.

Имовина која се стиче куповином мора бити нова, изузев у случају када се државна помоћ додељује малим и средњим привредним субјектима. У случају преузимања, износ средстава за чије је стицање државна помоћ већ била одобрена пре куповине, одбија се од укупног износа.

Трошкови везани за стицање имовине која је под закупом, осим земљишта и зграда, су оправдани само ако закуп има облик финансијског лизинга и садржи обавезу куповине имовине, на крају периода закупа. У случају закупа земљишта и зграда, закуп се мора наставити најмање пет година након предвиђеног датума завршетка пројекта улагања, односно три године за мале и средње привредне субјекте.

Износ регионалне инвестиционе државне помоћи обрачунате на основу зарада не сме да премаше одређени проценат трошкова зараде запосленог у периоду од две године и не сме прећи 50% ових оправданих трошкова.

Са становишта регионалне инвестиционе државне помоћи, трошкови који се односе на набавку транспортних средстава и опреме у сектору транспорта не сматрају се оправданим трошковима.

Инвеститор мора обезбедити банкарску гаранцију на износ вредности субвенције, као меру обезбеђења за град Чачак у укупном трајању од 3 године.

Уколико се субвенција односи на закуп простора – Инвеститор пре добијања субвенције од стране града Чачка, доставља доказ да су измирени сви трошкови коришћења простора (електрична енергија, вода, канализација, гас, телефон и други режијски трошкови који ће нужно настати коришћењем простора), осим закупнине.

Инвеститор мора задржати делатност најмање 5 година.

Отуђење или давање у закуп грађевинског земљишта са накнадом или/и без накнаде

Отуђење или давање у закуп грађевинског земљишта прописано је Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 – испр. 64/10 – одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – одлука УС, 50/13 – одлука УС, 98/13 – одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др.закон и 9/20), а реализује се путем Уредбе о условима, начину и поступку под којима се грађевинско земљиште у јавној својини може отуђити или дати у закуп по цени мањој од тржишне цене, односно закупнине или без накнаде, као и услови, начин и поступак размене непокретности („Службени гласник РС“, бр. 61/15, 88/15, 46/17 и 30/18).

У складу са чл. 1. „наведене уредбе ближе се прописују услови, начин и поступак под којима се врши размена грађевинског земљишта у јавној својини, начин и услови за улагање грађевинског земљишта ради остваривања јавно-приватног партнерства, услови, начин и поступак под којима се може отуђити грађевинско земљиште по цени која је мања од тржишне цене или отуђити грађевинско земљиште без накнаде, када се ради о испуњавању уговорних обавеза насталих до дана ступања на снагу закона којим се уређује планирање и изградња, по основу уговора у коме је Република Србија једна од уговорних страна, када се ради о међусобном располагању између власника грађевинског земљишта у јавној својини, као и када се може отуђити или дати у закуп грађевинско земљиште по цени, односно закупнини која је мања од тржишне цене, односно закупнини или отуђити или дати у закуп без накнаде, када се ради о реализацији пројеката за изградњу објеката од значаја за Републику Србију, као и услове и начин под којима јединица локалне самоуправе може отуђити неизграђено грађевинско земљиште по цени која је мања од тржишне цене или отуђити грађевинско земљиште без накнаде, ако се ради о реализацији инвестиционог пројекта којим се унапређује локални економски развој.“.

Град Чачак и Градска управа за локални економски развој ће промовисати већ постојеће механизме подршке који су прошли законом утврђену процедуру и неће из буџета издвајати средства за ове немене.

Предмет отуђења или давања у закуп је неизграђено грађевинско земљиште у јавној својини, осим у случају размене, када је предмет отуђења и изграђено и неизграђено земљиште у јавној својини.

Отуђење или давање у закуп грађевинског земљишта спроводи се путем јавног огласа или јавним надметањем. Размена непокретности се такође сматра отуђењем грађевинског земљишта.

Тржишна вредност грађевинског земљишта се утврђује у складу са законом којим се уређује јавна својина.

Државну помоћ у конкретном случају представља вредност отуђеног грађевинског земљишта, односно разлика закупа који се даје по цени испод тржишне цене, односно вредност укупног закупа ако се даје без закупнине.

6.3. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ:

Ова мера се реализује у складу са правилима за доделу државне помоћи мале вредности (de minimis државна помоћ).

За реализацију Мера за подстицање конкурентности средства се могу одобрити за следеће оправдане трошкове:

- Трошкови иновација – трошкови инструмената, трошкови уговорних истраживања, техничког знања и патената који су купљени и лиценцирани, саветодавне услуге, оперативни трошкови, израде техничке студије изводљивости,
- Трошкови развоја кооператива, кластера, инкубатора – улагање у опремање, у зграде, имовину, трошкови запослених лица и сл.
- Трошкови повезани са добијањем различитих врста сертификата.
- Трошкови проширења или изградње нових производних капацитета.
- Трошкови уређења пословања у складу са захтевима међународних стандарда пословања (имплементација стандарда, сертификација, ресертификација) и обележавање производа „СЕ“ знаком, оправдани трошкови тестирања нових производа и оправдани трошкови побољшања постојећих и развоја нових производа.

Де минимис државна помоћ не може да се додели:

- за подстицање извоза, односно за делатности које директно утичу на обим извоза, успостављање и функционисање дистрибутивне мреже или за покриће других текућих расхода (оперативних трошкова) привредног субјекта повезаних са извозним активностима и
- за давање предности домаћим производима у односу на увозне производе.

Помоћ за покриће трошкова учествовања на сајмовима, односно за надокнаду трошкова израде студија или пружања саветодавних услуга потребних за увођење новог или постојећег производа на новом тржишту у другој држави не сматра се помоћи за подстицање извоза.

Мере:

Мера 3.1. Производне иновације које имају могућност директне примене и дефинисане користи у ланцу вредности производа,

Мера 3.2. Подршка развоју кооператива, кластера и других облика удруживања са циљем заједничког наступа на трећим тржиштима или код доминантног купца,

Мера 3.3. Добијање међународних сертификата са циљем омогућавања изласка домаћих компанија на инострана тржишта,

Мера 3.4. Обезбеђивање средстава за проширење или изградњу нових производних капацитета,

Мера 3.5. Помоћ микро предузећима и стартаповима, који нису у тешкоћама, и регистровани су на територији града Чачка, у циљу јачања конкурентности њихових производа и стварања боље позиције на тржишту.

Појашњење:

Под тржишном или производном иновацијом у смислу ове мере се подразумева иновативно производно или тржишно решење које се први пут примењује на подручју Републике Србије. Град Чачак може доделити субвенцију пословном субјекту у виду суфинансирања делимичног развоја и примене производне или тржишне иновације, уколико се кроз бизнис план може показати директна исплативост иновативног решења. Приликом доделе ове врсте субвенције посебно ће се водити рачуна да у оквиру анализе исплативости буду јасно доказани (кроз одговарајућу документацију или додатни елаборат) сви елементи који указују на оригиналност решења. Износ овог суфинансирања је до 50% директних трошкова.

Град Чачак може доделити субвенцију пословном субјекту за подршку развоја кооператива, кластера и других облика удруживања са циљем заједничког наступа на трећим тржиштима или код доминантног купца кроз суфинансирање дела трошкова који настају као резултат рада различитих облика удруживања само уколико је кроз бизнис план и анализу (трошкова и користи) недвосмислено доказано да без заједничког наступа не би било могуће остварити пласман робе на трећим тржиштима или код доминантног купца, а износ овог суфинансирања је до 50% директних трошкова. Ова мера може трајати најдуже годину дана.

Град Чачак може доделити субвенцију пословном субјекту за суфинансирање трошкова стицања међународних сертификата са циљем омогућавања изласка домаћих компанија на инострана тржишта, уколико се одговарајућим бизнис планом и анализом недвосмислено докаже исплативост таквог улагања тј. нужност стицања оваквог сертификата за излазак на инострано тржиште. Износ овог суфинансирања је до 50% директних трошкова сертификације.

Град Чачак може доделити субвенцију пословном субјекту у виду суфинансирања неопходног грађевинског материјала који је употребљен или ће се употребити за проширење или изградњу нових производних капацитета у износу до 100 евра по метру квадратном бруто површине у основи објекта – пословног простора (халског простора намењеног производњи), који је неопходан за проширење или започињање производног процеса).

Објекат мора имати важећу грађевинску дозволу, а бизнис планом мора бити предвиђен завршетак градње и стицање употребне дозволе у року који не може бити дужи од три године. Предузеће или власник предузећа које конкурише за овај подстицај мора бити кумулативно власник и земљишта и објекта. Процес производње привредног субјекта који је конкурисао мора бити у пословним просторијама које су предмет изградње минимум пет година од момента стицања употребне дозволе.

Максималан износ субвенције по једном привредном субјекту је до 2.000.000,00 динара у једној години и само једном се може конкурисати за исти објекат.

Уз осталу претходно дефинисану конкурсну документацију пословни субјект посебно кроз бизнис план који се односи на коришћење објекта који је у градњи или је изграђен у посматраној години мора навести

податке да ли и како производни објекат утиче на запошљавање нових радника, на повећање извоза и укупне перформансе предузећа.

Мера 3.5. Помоћ микро предузећима и стартаповима, који нису у тешкоћама и регистровани су на територији града Чачка, у циљу јачања конкурентности њихових производа и стварања боље позиције на тржишту.

Мера представља помоћ микро предузећима и стартаповима у циљу јачања конкурентности њихових производа и стварања боље позиције на тржишту. Корисници подстицајних средстава су микро предузећа и стартапови који нису у тешкоћама и регистровани су на територији града Чачка. Средства се могу доделити и микро предузећима и стартаповима који користе услуге Научно технолошког парка Чачак (укључујући и Start up центар). Средства се додељују за покривање до 50% оправданих трошкова, са ограничењем на максималан износ до 300.000,00 динара по привредном субјекту.

Мера ће се реализовати за следеће намене:

- уређење пословања у складу са захтевима међународних стандарда пословања (имплементација стандарда, сертификација, ресертификација) и обележавање производа „СЕ“ знаком;
- тестирање нових производа;
- побољшање постојећих и развој нових производа.

Привредни субјекти којима су одобрена подстицајна средства за било коју од предложених мера су у обавези да обезбеде банкарску гаранцију издату од пословне банке која послује на територији Републике Србије, безусловну и плативу на први позив у корист града Чачка, а на износ укупног подстицаја који им је одобрен од стране града Чачка.

7. МЕХАНИЗМИ ДОДЕЛЕ И ПРАЋЕЊА ТРОШЕЊА СРЕДСТАВА

Посебно битан сегмент реализације Програма представљају механизми за доделу средстава и механизми за праћење трошења средстава, као квалитативна основа за поштовање закона и важан радни оквир.

Поступак доделе средстава ће бити заснован на следећим основама:

- Образовање компетентне Комисије за доделу средстава у реализацији Програма локалног економског развоја, која ће имати председника и 4 члана. Комисија ће давати предлог за доделу средстава, а у складу са усвојеном Одлуком о буџету града Чачка и Програмом.
  - Конкурс за доделу средстава, расписиваће се на основу усвојеног Програма и других пратећих правних аката. Комисија би се састајала периодично, зависно од броја пристиглих пријава. Комисија за доделу средстава у реализацији Програма локалног економског развоја предлаже конкурсне услове, које мора одобрити Градско веће града Чачка, пре расписивања Конкурса за доделу средстава. Саставни део конкурсне документације мора бити Изјава о истинитости пријављених података, коју потписује и оверава правно лице које конкурише за доделу средстава по некој од предложених мера, а као мера обезбеђења за град Чачак.
  - Саставни део конкурсне документације је и Пријавни образац. Комисија за доделу средстава у реализацији Програма локалног економског развоја може конкурсом предвидети и другу додатну документацију за коју процени да је потребна за конкурс у целини или за неку од предвиђених програмских мера.
  - Градско веће Града Чачка доноси Одлуку о додели средстава, на основу предлога добијеног од стране Комисије за доделу средстава у реализацији Програма локалног економског развоја.
  - Након Одлуке о додели средстава, приступа се склапању уговора са изабраним правним лицима.
- Механизам праћења трошења средстава такође је заснован на комисијском раду:

- Образовање компетентне Комисије за надзор у реализацији Програма локалног економског развоја, која ће вршити контролу и обилазак правних лица која су добила средства од града Чачка. Ова комисија даје мишљење и предлог мера уколико је начињен прекршај у трошењу одобрених средстава. Комисију чине председник и 4 члана.

- Правно лице које је користило субвенцију из неке од предложених мера је у обавези да поднесе нарративни и финансијски извештај о утрошку добијених средстава. Модел извештаја одређује Комисија за надзор у реализацији Програма локалног економског развоја. Комисија за надзор у реализацији Програма локалног економског развоја врши преглед добијених извештаја, по потреби захтева појашњење или допуну извештаја и врши обилазак правних лица.
- Градско веће даје предлог за подношење пријаве, на основу мишљења и предлога мера Комисије за надзор у реализацији Програма локалног економског развоја.

Према одредби члана 21. Закона о улагањима, која прописује да је јединица локалне самоуправе дужна да води евиденцију улагања од локалног значаја, Програм предвиђа да овај сегмент евиденције за Град Чачак обавља Градска управа за финансије, а у складу са поменутиим Законом о улагањима и подзаконским актима који регулишу ову област.

Комисију за доделу средстава у реализацији Програма локалног економског развоја и Комисију за надзор у реализацији Програма локалног економског развоја чине различити чланови, односно није могуће да исто лице буде члан обе комисије истовремено, чиме се спречава сукоб интереса и потпуно је транспарентан процес одлучивања. Чланове комисија именује Градско веће Града Чачка (или Градоначелник решењем).

8. ЗАКЉУЧАК

Програм локалног економског развоја, трећи је по реду овакав програмски акт града Чачка. Након првог Програма из 2016. године и Програма за период 2017-2019. година, дакле збирно посматрано програм је реализован у 4 календарске године, јасно је установљена локална политика подршке локалним пословним субјектима и на тај начин град Чачак даје свој допринос у постојећем расту БДП-а Републике Србије. Јасна је намера да на овај начин подижемо ниво запослености, као и да утичемо на унапређење технолошких капацитета пословних субјеката и укупан раст пословања истих. Наравно, кључни утицај коме тежимо је раст стандарда живота грађана Чачка, у мери у којој то можемо као локална самоуправа.

Сви горе изнети показатељи и чињенице иду у прилог постојању оваквог програмског акта и пратећих аката неопходних за реализацију Програма.

Чачак је деценијама красила развијеност сектора малих и средњих предузећа и виталност локалне привреде. Реализација програмских мера је један од механизма да локална самоуправа усмери привредна кретања у позитивном смеру и да се развије већа отпорност Чачка на сва негативна економска кретања, било у националним, било у светским оквирима. Предлагач је покушао да развије позитивне механизме доделе и контроле трошења средстава, као и да материју свеобухватно обради и разради, а све у складу са позитивном праксом и позитивним законским решењима, за која се мора нагласити да тек настају и на нивоу Републике Србије.

Предлагач је уложио напор и покушао да додатно унапреди позитивне механизме доделе и контроле трошења подстицајних средстава, као и да материју додатно свеобухватно обради и разради, а све у складу са позитивном праксом и позитивним законским решењима, за која се мора нагласити да су све квалитетнија и бројнија на нивоу Републике Србије.

Из свега претходно изнетог се види да тежња града Чачка да усвоји и разради механизме у области подстицања улагања, представља добар модел међу локалним самоуправама у Србији и да ће Програм локалног економског развоја, који смо овде израдили за град Чачак, бити одлична полазна основа и смерница за будуће сличне програмске акте.

Овај Програм објавити у „Службеном листу града Чачка“.